



ČESKÁ REPUBLIKA

## ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **X.**, zastoupena Mgr. Gabrielou Kopuleťou, advokátkou se sídlem Havlíčkova 1043/11, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, č. j. 2 Az 64/2016 - 42,

**t a k t o :**

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, č. j. 2 Az 64/2016 - 42, **se ve výrocích I. a II. zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 3. 10. 2016, č. j. OAM-1022/ZA-ZA14-HA08-2015, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalobkyni **se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**
- IV. Odměna ustanovené advokátky Mgr. Gabriely Kopuleté **se určuje** částkou 3 400 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

### Odůvodnění:

#### I.

[1] Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky (dále též „žalovaný“), rozhodnutím ze dne 3. 10. 2016, č. j. OAM-1022/ZA-ZA14-HA08-2015, rozhodlo, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném pro rozhodné období (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný v rozhodnutí uvedl, že tvrzeným důvodem žádosti o mezinárodní ochranu byla snaha žalobkyně o sloučení rodiny s jejím manželem – X. Dle tvrzení žalobkyně uzavřeli s manželem církevní sňatek v roce 1995 v Číně. K doložení této skutečnosti žalobkyně

žalovanému předložila vyjádření Katolické církve, Městské diecéze ve městě X., obvodu X. města X. ze dne 20. 7. 2003 a dále ověření Notářského úřadu města X v provincii X. ze dne 9. 10. 2015. Nedoložila však oddací list, tj. oficiální doklad, který by stvrzoval existenci manželství. Nedoložení oddacího listu žalobkyně vysvětlila tím, že v domovské zemi se jí i přes snahu nepodařilo tento dokument získat, neboť čínské úřady k vydání oddacího listu vyžadovaly přítomnost jejího manžela (který z důvodu náboženského pronásledování Čínu opustil a byl mu v ČR udělen azyl – pozn. soudu). Žalovaný dále uvedl, že je mu známo, že zákon Čínské lidové republiky (dále též „ČLR“) o manželství stanoví minimální věk pro uzavření sňatku u žen 20 let, u mužů 22 let věku. Pokud tedy „manželé“ uzavřeli sňatek v roce 1995, jak žalobkyně deklarovala, nesplňovala věk povinný pro uzavření manželství, neboť v té době jí bylo 19 let. Správní orgán je toho mínění, že právě z tohoto důvodu jim nebyl vydán oddací list. Rovněž pokuta ve výši 20 tisíc RMB, o které žadatelka hovořila, mohla být i oprávněná, a to v souvislosti se skutečností, že se oficiálně nesezdanému páru narodilo dítě. Žalovaný dále uvedl, že ani na základě žalobkyní předložených dokladů neshledal, že by žalobkyně byla „oficiální“ manželkou X., protože žalobkyně nesplňuje podmínku § 13 odst. 2 zákona o azylu. V dané věci se přitom podle žalovaného nejedná ani o případ hodný zvláštního zřetele, neboť X. opustil Čínu v roce 2003, žalobkyně se s ním neviděla více jak 10 let, nepřispíval jí na výchovu a výživu syna, a nebyli spolu v pravidelném kontaktu (s výjimkou telefonických hovorů). Žalobkyně X. nenavštívila v ČR a ani on ji v Číně. Žalovaný v případě žalobkyně neshledal ani důvody pro udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany.

## II.

[2] Žalobu žalobkyně směřující proti rozhodnutí žalovaného zamítl Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) rozsudkem identifikovaným ve výroku tohoto rozhodnutí (výrok I.). Výrokem II. nepřiznal žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení. Městský soud v rozsudku uvedl, že se ztotožnil se závěry žalovaného, že žalobkyni nebylo možné udělit mezinárodní ochranu v jakékoliv formě. Žalovaný dle soudu dostatečně zjistil skutkový stav věci, přičemž nebylo namístě provést výslech X, resp. opakovaný výslech žalobkyně. Žalobkyně neuvedla žádné okolnosti, ze kterých by vyplývalo, že by ve své vlasti byla pronásledována pro svoji rasu, pohlaví, náboženství či národnost. Ohledně aplikace § 13 zákona o azylu pak městský soud přitakal žalovanému, že nebylo prokázáno, že žalobkyně je skutečnou manželkou X.; žalobkyně nebyla schopna existenci manželství prokázat oddacím listem, či jiným oficiálním dokladem. Soud měl ve shodě s žalovaným za to, že důvodem nevydání oddacího listu byla skutečnost, že žalobkyni bylo při uzavření sňatku 19 let. Žalobkyní předložené podklady nelze považovat za dostačující. Městský soud dále aproboval i závěr žalovaného, že zde nebyly důvody k udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Žalobkyně sama uvedla, že před odjezdem neměla žádné potíže týkající se pronásledování, politicky ani jinak se neangažovala, své náboženské přesvědčení skrývala. Dále uvedla, že se neobává ničeho konkrétního po návratu do Číny. Kromě jí uváděné pokuty nebyla terčem jednání čínských státních orgánů. Rozsudek městského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) je v plném znění dostupný na [www.nssoud.cz](http://www.nssoud.cz) a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

## III.

pokračování

[3] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností. Stěžovatelka je názoru, že jí měl být udělen azyl. Žalovaný nesprávně zjistil skutkový stav věci a nepřihlédl ke všem rozhodným skutečnostem. Žalovaný i městský soud měli vycházet z důvodů, které stěžovatelku a jejího syna vedly k odchodu ze země (zejména snaha o sloučení rodiny s jejím manželem, resp. rodinné vztahy), a k nim měli přihlídnout při rozhodování o humanitárním azylu či doplňkové ochraně. Stěžovatelka dále namítla, že součástí spisového materiálu nejsou listiny týkající se X. Uvedené listiny jsou však rozhodné pro posouzení toho, zda vycestování stěžovatelky nepředstavuje nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života. Z judikatury Nejvyššího správního soudu přitom plyne, že riziko porušení práva na respektování soukromého a rodinného života žadatele může představovat důvod pro udělení doplňkové ochrany (rozsudek č. j. 6 Azs 35/2011 - 47). Stěžovatelka dále namítla, že žalovaný nezpochybnil fakticitu rodinných vazeb. Poukázal pouze na absenci formálního dokumentu o uzavření manželství. Stěžovatelkou předloženými dokumenty se žalovaný ani městský soud adekvátně nezabývali. Podle stěžovatelky nadto pochybili, pokud je nepovažovali za dostatečné. Měl-li žalovaný pochybnosti o věrohodnosti žádosti o mezinárodní ochranu, měl zopakovat pohovor se stěžovatelkou, případně provést výslech X. Další pochybení žalovaného stěžovatelka spatřuje i ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Žalovaný měl zkoumat, zda je v možnostech stěžovatelky (a její rodiny), aby vycestovali do Číny a zde realizovali rodinný život, a zdali jim v případě návratu nehrozí riziko vážné újmy. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc městskému soudu k dalšímu řízení.

#### IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na své rozhodnutí, vyjádření k žalobě a spisový materiál. Žalovaný připomněl, že povinnost zjistit skutkový stav věci má pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu řízení uvede. Je na žadateli, aby dostatečně doložil, že je pronásledován. To se však stěžovatelce nepodařilo. Stěžovatelka dále dostatečně neprokázala, že je manželkou X. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby byla kasační stížnost odmítnuta pro nepřijatelnost, případně zamítnuta pro nedůvodnost.

#### V.

[5] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Přesahem vlastních zájmů, který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud také nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu nebo byly řešeny rozdílně. Přijatelná může být kasační stížnost také tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu, a nelze navíc

vyložit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, ze dne 22. 5. 2013, č. j. 6 Azs 11/2013 - 18, ze dne 19. 6. 2013, č. j. 7 Azs 13/2014 - 52, a ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 30.

[6] Stěžovatelka v tomto případě namítá zásadní pochybení městského soudu (zejména ve vztahu k nesprávnému či nedostatečnému zjištění skutkového stavu a nedostatečnému posouzení možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany), která by mohla mít dopad do jejího hmotněprávního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[7] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou.

[9] Soud předesílá, že obdobnou situaci posuzoval v rozsudku ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018 - 43. V něm soud posuzoval kasační stížnost, kterou podal syn stěžovatelky, a kasační stížnost shledal důvodnou. Závěry uvedeného rozsudku lze aplikovat i na nyní posuzovanou věc.

[10] Zákon o azylu transponuje, resp. měl již k datu rozhodnutí žalovaného transponovat, do českého právního řádu mj. směrnici 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (přepřacované znění) (dále též „kvalifikační směrnice“ nebo „procedurální směrnice“), a směrnici 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepřacované znění), a proto je třeba při výkladu zákona o azylu respektovat zásadu jeho eurokonformního výkladu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS), případně použít ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu přímo ustanovení příslušné směrnice tam, kde vnitrostátní transpozice v daném období absentovala či stále absentuje.

[11] Z § 28 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že mezinárodní ochranu lze udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li žalovaný při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, § 13 nebo § 14 téhož zákona, udělí azyl přednostně. Pokud správní orgán dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, v souladu se zákonem posoudí, zda cizinec nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany.

[12] Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví,

pokračování

náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

[13] Podle § 13 odst. 1 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12. Rodinným příslušníkem se přitom dle odst. 2 téhož ustanovení rozumí a) manžel nebo partner azylanta, b) svobodné dítě azylanta mladší 18 let, c) rodič azylanta mladšího 18 let, d) zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu podle § 2 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, nebo e) svobodný sourozenec azylanta mladší 18 let.

[14] Podle § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

[15] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že proti posouzení důvodů pro udělení azylu dle § 12 písm. a) zákona o azylu stěžovatelka žádným způsobem neprovedla, ani netvrdila, že by uplatňovala svá politická práva a svobody a že by na základě toho docházelo k jejímu pronásledování. Naopak uvedla, že se necítí být pronásledována za uplatňování svých politických práv a svobod. Ve vlasti nikdy nebyla politicky aktivní. Ani z dalších částí spisu nevyplývá, že by v předmětném případě existovaly důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu.

[16] Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou existence důvodů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu a navazujících ustanovení téhož zákona.

[17] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 - 119, musí žadatel pro vznik nároku na azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu *kumulativně* splnit následující prvky definice uprchlíka: „(1) *Musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach (...); (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování (...); (4) ochrana v zemi původu selhala (...); (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů (...); a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu).*“

[18] Pokud jde o posouzení možných důvodů pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu (a rovněž doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu), je třeba odkázat na rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ze dne 23. 3. 2016 ve věci *F. G. proti Švédsku*, stížnost č. 43611/11, podle něhož je v zásadě na žadateli o mezinárodní ochranu, aby předložil tvrzení a důkazy, které prokazují existenci závažných důvodů domnívat se, že by v případě vycestování do země původu byl vystaven skutečnému nebezpečí špatného zacházení v rozporu s články 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V případě žádosti o mezinárodní ochranu založené na obecném nebezpečí, které je všeobecně známé z široké škály zdrojů, je povinností smluvních stran Úmluvy vyplývající z článků 2 a 3 Úmluvy takové nebezpečí posoudit z úřední povinnosti (viz též např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 23. 2. 2012 ve věci

*Hirsi Jamaa a další proti Itálii*, stížnost č. 27765/09, body 131-133, nebo rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 2011 ve věci *M. S. S. proti Belgii a Řecku*, stížnost č. 30696/09, bod 366). V případě žádosti o mezinárodní ochranu založené na individuálním nebezpečí, které hrozí přímo žadateli, je naproti tomu na něm, aby takové nebezpečí tvrdil. Pokud se žadatel rozhodne konkrétní azylový důvod úmyslně nezmínit, ať už by šlo o politické nebo náboženské přesvědčení, sexuální orientaci či jiný důvod, nelze od dotčeného státu očekávat, že takový důvod odhalí sám. Přesto vzhledem k absolutní povaze práv zaručených články 2 a 3 Úmluvy a zranitelné pozici žadatelů o mezinárodní ochranu, jestliže je stát informován o skutečnostech týkajících se konkrétní osoby, které ji mohou vystavit nebezpečí špatného zacházení po návratu do země původu, je jeho povinností vyplývající z uvedených ustanovení Úmluvy takové nebezpečí zohlednit z úřední povinnosti. To platí zejména v situacích, kdy vnitrostátní orgány byly informovány o skutečnosti, že žadatel o mezinárodní ochranu může být členem skupiny osob systematicky vystavené špatnému zacházení, přičemž jsou zde závažné důvody domnívat se, že k takovému zacházení s příslušnou skupinou osob v zemi původu dochází, a že žadatel je jejím členem. Podrobněji viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018 - 43.

[19] Předmětný případ je specifický tím, že muži jménem X., o němž stěžovatelka tvrdí, že je jejím manželem a otcem jejího syna, již byl Českou republikou v roce 2006 udělen azyl dle § 12 písm. b) zákona o azylu proto, že byl shledán jeho odůvodněný strach z pronásledování z důvodu jeho náboženského vyznání. K tomu viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018 - 43 (kterým byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2018, č. j. 4 Az 63/2016 - 48, jakož i předcházející rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany synovi stěžovatelky), v němž soud dále uvedl, že s ohledem na to, že syn stěžovatelky (X) je stejného (křesťanského) vyznání, jako jeho otec „*bylo namístě, aby se žalovaný zabýval tím, zda důvody, pro které byl azyl udělen otci stěžovatele, nejsou dány i u stěžovatele samotného, a popřípadě objasnil, v čem je situace stěžovatele odlišná od situace jeho otce. Samotná skutečnost, že stěžovatel je téhož náboženského vyznání jako jeho otec, samozřejmě nutně neznámá, že mu hrozí v zemi původu rovněž pronásledování z téhož azylově relevantního důvodu, takové nebezpečí však nelze bez dalšího vyloučit a žalovaný se jím proto měl řádně zabývat a vysvětlit, proč stěžovatel, na rozdíl od svého otce, odůvodněný strach z pronásledování mít nemůže.*“ Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 Azs 146/2018 - 43 shledal, že rozhodnutí o udělení azylu X ze dne 27. 6. 2006, č. j. OAM-2659/VL-10-HA08-2003, je odůvodněno natolik obecně, že z něj konkrétní důvody a okolnosti jeho případu nejsou seznatelné. Dále soud uvedl, že v rozhodovací praxi žalovaného se přitom nejedná o ojedinělý jev, ale spíše o obvyklý nešvar; žalovaný rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany v podstatě vůbec neodůvodňuje. Za takové situace je s odstupem let samozřejmě složité odlišit, zda se důvody, pro něž byl X udělen azyl, týkají rovněž jeho syna. Uvedené lze aplikovat i na nyní posuzovaný případ.

[20] V něm je posuzována žádost stěžovatelky, která tvrdí, že X je otcem jejího dítěte a jejím manželem, a poukazuje na důsledky s tím spojené. Stěžovatelka v pohovoru před správním orgánem mj. zmínila pronásledování X z důvodu praktikování jeho náboženského vyznání v minulosti, stejně jako možné důvody pronásledování jeho rodiny, tedy stěžovatelky a jejich syna v budoucnu. Vedle tvrzených ústrků ze strany státních orgánů v zemi původu, pokud jde o uznání církevního sňatku stěžovatelky a X.,

pokračování

stěžovatelka vypověděla, že X „odjel do ČR až po dlouhé době, kdy čelil různým problémům ze strany vlády ohledně své víry“. Podle stěžovatelky měl X. dlouhou dobu určité postavení v rámci čínské katolické církve, poté se stal i vedoucím určité skupiny, takže jeho situace byla obtížnější, měl kvůli tomu problémy s vládou. To by mohlo jeho situaci odlišovat od situace ostatních řadových katolíků v ČLR (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS), na straně druhé není ani bez dalšího vyloučeno, že by z tohoto důvodu mohli čelit zvýšenému nebezpečí pronásledování i stěžovatelka a její syn (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018 - 43). Stěžovatelka v této souvislosti během pohovoru dále vypověděla, že byla při vyřizování dokladů ohledně sňatku s X. čínskými úřady zadržována; správní orgány vyžadovaly, aby se přišel ohlásit i X. Podle stěžovatelky byli ze strany úřadů sledováni, protože jsou křesťané. Dohled nad členy křesťanské obce v Číně je dle její výpovědi mimořádně silný. I telefonické spojení je nebezpečné. I z toho důvodu X. rodině volal omezeně (pouze na Nový rok). Stěžovatelka dále s poukazem na své vyznání, resp. vyznání X již ve správním řízení tvrdila, že se jí a X. nepodařilo získat oficiální potvrzení o svatbě. Sňatek proto v řízení prokazovala potvrzením katolické církve Číny, městské diecéze ve městě X, obvod X města X ze dne 20. 7. 2003.

[21] Uvedenými skutečnostmi se měl žalovaný důkladně zabývat, této povinnosti však nedostál. Žalovaný měl zejména zkoumat okolnosti udělení azylu X (tvrzenému manželovi stěžovatelky a otci jejího syna) a z toho plynoucí důsledky pro stěžovatelku. Žalovaný neobjasnil, v čem je situace stěžovatelky odlišná od situace X., resp. zda důvody, pro které byl azyl udělen X, nejsou dány i u stěžovatelky samotné (podpůrně viz rozsudek ve věci syna stěžovatelky - rozsudek ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018 - 43). Samotná skutečnost, že stěžovatelka je téhož náboženského vyznání jako X., samozřejmě nutně neznamená, že jí hrozí v zemi původu rovněž pronásledování z téhož azylově relevantního důvodu, takové nebezpečí však nelze bez dalšího vyloučit a žalovaný se jím proto měl řádně zabývat a vysvětlit, proč stěžovatelka, na rozdíl od X., s nímž ji pojí společný syn (což žalovaný ani městský soud nezpochybnili), odůvodněný strach z pronásledování mít nemůže.

[22] Podobně jako ve věci sp. zn. 5 Azs 146/2018 podstatnou vadou řízení s možným vlivem na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí tedy je to, že žalovaný skutečnosti vyplývající ze souvisejícího řízení ve věci X v nyní posuzované věci dostatečně nezohlednil a nevysvětlil, jaký dopad mají na případ stěžovatelky. Obdobný závěr platí rovněž pro postup městského soudu, který sice na straně 4 svého rozsudku stručně odůvodnil, proč nevyhověl návrhu na provedení výslechu X., závěry žalovaného však bez dalšího aproboval, aniž by se opět možnými důvody pronásledování rodiny stěžovatelky, na pozadí příslušných informací o zemi původu, hlouběji zabýval.

[23] Tvrzení správního orgánu o tom, že sňatek nebylo možno uzavřít z důvodu nízkého věku, pak soud považuje za nepodložené. Ačkoli žalovaný v rozhodnutí tvrdil, že si obstaral podklady k uzavírání manželství v Číně, kasační soud zjistil, že žádné takové podklady neučinil obsahem správního spisu. S ohledem na výše uvedené se nadto jeví jako podstatné ověřit, zda církevní obřad čínské úřady neuznaly i z jiného z důvodu (např. s ohledem na jejich vztah ke křesťanskému vyznání, což by mohlo svědčit o tom, že by stěžovatelce mohlo v Číně hrozit nebezpečí z důvodu jejích aktivit založených na jejím náboženském přesvědčení). Podle názoru Nejvyššího správního soudu se žalovaný

důkladně nezabýval otázkou, zda stěžovatelku skutečně nelze podřadit pod § 13 zákona o azylu. V této souvislosti lze zejména akcentovat, že údaj o uzavření sňatku mezi stěžovatelkou a X. by bylo lze dovodit i z dokumentů založených ve správním spise, a to včetně těch založených ve spisu týkajícím se X. Kopie čestného prohlášení X ze dne 24. 7. 2006 obsahuje informaci o tom, že v roce 1995 uzavřel sňatek se stěžovatelkou a vysvětlení, že čínské úřady odmítly o této skutečnosti vydat ověřovací list z důvodu silného odporu čínských úřadů k jiným než oficiálně uznávaným náboženstvím. Tímto čestným prohlášením X. požádal o uvedení stavu „ženatý“ do svého průkazu azylanta. Kopie notářské ověřovací listiny ze dne 11. 9. 2008 obsahuje prohlášení notáře X., kterým ověřuje, že X. je synem X. a stěžovatelky. Přípis faráře římskokatolické farnosti u kostela sv. Antonína v Praze-Holešovicích ze dne 29. 8. 2008 pak obsahuje potvrzení o uzavření katolického sňatku mezi X. a stěžovatelkou, které daný farář vydal na základě svědectví X. z městské diecéze X., obvod X města X. I těmito skutečnostmi se měl žalovaný důkladně zabývat, ustal však na konstatování, že stěžovatelka nedoložila „oficiální“ potvrzení o sňatku, na základě čehož uzavřel, že stěžovatelka své manželství s X. neprokázala. Církevním sňatkem stěžovatelky s X., okolnostmi jeho uzavření a relevancí tohoto svazku pro posouzení žádosti stěžovatelky o mezinárodní ochranu se však žalovaný řádně nezabýval. Stejně tak se nezabýval důvody, pro které byl X. udělen azyl, a možnými důsledky pro stěžovatelku a jejího syna (viz výše).

[24] Jak již přitom bylo výše uvedeno, podle § 12 b) zákona o azylu se azyl cizinci udělí, pokud má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Otázka existence manželství, resp. rodinné příslušnosti pak může mít relevanci při posuzování důvodů uvedených v § 13 odst. 1 zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12. Rodinným příslušníkem se přitom dle odst. 2 téhož ustanovení rozumí a) manžel nebo partner azylanta, b) svobodné dítě azylanta mladší 18 let, c) rodič azylanta mladšího 18 let, d) zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu podle § 2 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, nebo e) svobodný sourozenec azylanta mladší 18 let.

[25] S ohledem na výše uvedené závěry o nedostatečném zohlednění důvodů pro udělení azylu X. a nedostatečném zohlednění okolností sňatku stěžovatelky a X. při posuzování stěžovatelčiny žádosti o mezinárodní ochranu bude třeba, aby žalovaný důkladně a přezkoumatelně odůvodnil, zda případ stěžovatelky nelze pod uvedené normy podřadit. Stávající odůvodnění nepovažuje soud za dostačující, resp. vypořádávající se se všemi podstatnými skutečnostmi (obdobně viz i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci stěžovatelčina syna sp. zn. 5 Azs 146/2018 a rozhodnutí téhož soudu ze dne 19. 12. 2013, č. j. 9 Azs 16/2013 - 26, ze dne 22. 1. 2004, č. j. 4 Azs 55/2003 - 51, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004 - 37, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015 - 45, ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52).



pokračování

[26] V souvislosti s výše uvedeným musí Nejvyšší správní soud zdůraznit i nutnost prospektivního rozhodování ve věcech mezinárodní ochrany, jak již učinil v mnoha svých rozhodnutích. Např. v rozsudku ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, publ. pod č. 3924/2019 Sb. NSS (týkajícím se rovněž čínských křesťanů, byť jiné křesťanské církve, než jsou čínští katolíci), Nejvyšší správní soud konstatoval: „Je ovšem třeba zdůraznit, že podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu má posuzování odůvodněných obav z pronásledování prospektivní povahu, takže není zcela nezbytné, aby žadatel o mezinárodní ochranu v minulosti již konkrétní akt pronásledování utrpěl. Například v rozsudku ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-33, Nejvyšší správní soud připomněl, že „řízení o mezinárodní ochraně je specifické prospektivním rozhodováním, což znamená, že se posuzuje riziko hrozící žadateli v budoucnu. Pouhá skutečnost, že tedy stěžovatel dosud nebyl násilí [...] podroben, neznamená, že mu takové nebezpečí nehrozí.“ [...] Skutečnost, že minulé pronásledování je pouze indicií pro odůvodněné obavy z pronásledování do budoucna, avšak nikoli nutnou podmínkou, plyne ostatně i z čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice: „Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.“ Prospektivnost posuzování odůvodněnosti obav z pronásledování založil na citovaném ustanovení Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36: „Posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování je úzce spjato s dalšími kritérii, jelikož, jak Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval, posouzení podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu je postaveno na potencialitě pronásledování v budoucnu po případném návratu žadatele do země původu, jedná se tedy, obdobně jako u posuzování skutečného nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany, o prospektivní rozhodování (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 47/2007-60, či ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008-83). Samotný § 12 písm. b) zákona o azylu pracuje s pojmem strachu jako subjektivním prvkem a s odůvodněností strachu z pronásledování jako prvkem objektivním, nestanoví však podmínku faktického pronásledování v minulosti, ačkoliv předchozí pronásledování žadatele je závažným ukazatelem odůvodněnosti strachu žadatele z pronásledování (viz čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice). Z tohoto důvodu nelze vyloučit, že žadatel bude mít odůvodněný strach z pronásledování i v případech, kdy k němu v minulosti nedocházelo (obdobné závěry vyplývají z čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice i pro skutečné nebezpečí vážné újmy jakožto nezbytné podmínky pro udělení doplňkové ochrany). [...] V rámci přezkumu důvodů pro udělení mezinárodní ochrany je tedy zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická, rozhodně však nemusí dosahovat či přesahovat 50 % (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, a ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010-112).“

[27] Nejvyšší správní soud dodává, že dle § 14a odst. 1 zákona o azylu bude doplňková ochrana udělena cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do země původu, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy (definované v odst. 2 citovaného ustanovení) a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany země původu. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b)

mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[28] Udělení doplňkové ochrany by u stěžovatelky mohlo přicházet v úvahu zejména tehdy, pokud by bylo prokázáno, že jí v souvislosti s návratem do země původu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a), resp. zejména písm. b) zákona o azylu, a zároveň by nebyla prokázána dostatečná souvislost mezi působením této újmy a důvody pronásledování dle § 12 zákona o azylu.

[29] V tomto kontextu žalovaný pochybil, když se nezabýval tím, zda stěžovatelce, jakožto dosud neúspěšné žadatelce o udělení mezinárodní ochrany, která vycestovala spolu se synem z Číny na základě padělaného dokumentu a patrně na delší než čínskými úřady povolenou dobu, nehrozí v případě návratu do země původu skutečné nebezpečí vážné újmy zejména v podobě špatného zacházení, tedy mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání právě v souvislosti s těmito skutečnostmi (rozsudek ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 146/2018 - 43). Jak již bylo konstatováno, obdobnou situaci čínských křesťanů se Nejvyšší správní soud zabýval například ve zmiňovaném rozsudku ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, nebo v rozsudku ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 125/2019 - 61, v němž uvedl: *„Stejně jako v rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77 je třeba zkritizovat, že ze správního spisu neplyne, že by žalovaný shromáždil jakékoli podklady, jež by se zabývaly postavením čínských občanů, kteří překročili povolenou dobu pobytu v zahraničí, či konkrétněji postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny.“*

[30] Ani v nyní posuzované věci žalovaný uvedené specifické informace o zemi původu týkající se postavení čínských občanů, kteří překročili povolenou dobu pobytu v zahraničí, či postavení neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny, v dostatečném rozsahu neshromáždil. Obdobně jako ve výše zmiňovaných věcech i v nynějším případě Nejvyšší správní soud vychází z toho, že nepostačuje pouze implicitně předpokládat, že se čínské orgány o tom, že stěžovatelka a její syn požádali v ČR o mezinárodní ochranu, nedozvědí, byť jsou české státní orgány jistě povinny učinit pro utajení této skutečnosti před čínskou veřejnou mocí v souladu s § 19 odst. 2 zákona o azylu, resp. s čl. 30 (a v širším rozsahu též čl. 48) procedurální směrnice maximum. Pokud by se však i přesto čínské úřady o této skutečnosti dozvěděly, mohlo by být budoucí postavení stěžovatelky v zemi původu dále komplikováno tím, že otci jejího syna a muži, s nímž uzavřela církevní sňatek, X., občanu ČLR, byl právě v ČR udělen azyl. Byť z výpovědi stěžovatelky vyplývá, že tuto skutečnost před čínskými orgány tajila, vzhledem k jejímu tvrzení, že telefonické hovory do ČR s X. byly čínskými úřady monitorovány, je nutno pracovat i s možností, že o uvedené skutečnosti vědí.

[31] Na základě uvedených důvodů Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační stížnost ve výše vymezeném rozsahu důvodnou. V souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. proto rozsudek městského soudu ve výroku I. a II. zrušil.

[32] Zruší-li přitom Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu, a pokud již v řízení před krajským (městským) soudem byly pro takový postup důvody,

pokračování

současně se zrušením rozhodnutí krajského (městského) soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.].

[33] V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2016, č. j. OAM-1022/ZA-ZA14-HA08-2015, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[34] V dalším řízení je žalovaný dle § 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto zrušujícím rozsudku, zejména je tedy povinen zvážit, zda v případě stěžovatelky nejsou naplněny podmínky pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu obdobně, jako tomu je v případě X., podle § 13 zákona o azylu nebo pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 písm. a) nebo b) zákona o azylu. V tomto směru je žalovaný rovněž povinen doplnit dokazování, zejména je třeba shromáždit a vyhodnotit příslušné informace o zemi původu dokumentující přístup čínských úřadů k občanům ČLR, kteří překročili povolenou dobu pobytu v zahraničí, či k postavení neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po jejich návratu do Číny. Přezkoumatelné a srozumitelné úvahy naleznou odraz v odůvodnění jeho rozhodnutí.

[35] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Stěžovatelka měla ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by jí tedy příslušelo vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatelka však neměla náklady se zaplacením soudních poplatků, neboť žadatel o mezinárodní ochranu je v soudních řízeních ve věcech mezinárodní ochrany od placení soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, osvobozen, ani nevynaložila náklady na odměnu či hotové výdaje své zástupkyně, neboť ta jí byla ustanovena usnesením městského soudu. Nejvyšší správní soud tedy stěžovatelce náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[36] Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně práv stěžovatele, hotové výdaje a odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti stát. Ustanovená zástupkyně stěžovatelky, advokátka Mgr. Gabriela Kopuleťá, učinila v řízení před Nejvyšším správním soudem jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), kterým bylo podání a doplnění kasační stížnosti. Ustanovené zástupkyni náleží za tento úkon právní služby odměna ve výši 3 100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Vzhledem k tomu, že právní zástupkyně stěžovatelky nedoložila, že by byla plátkyní DPH, činí její odměna celkem 3 400 Kč. Tato částka bude ustanovené zástupkyni stěžovatelky vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

**Poučení:** Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. července 2020

JUDr. Tomáš Foltas  
předseda senátu